

Ohjauspalveluista tukea ja suuntaa elämän poluille

Työelämä ja uravaatimukset muuttuvat nopeassa tahdissa, siksi elinikäisiä uran johtamisen taitoja olisi tärkeä oppia. Miten luotaisiin elinikäinen ohjauspalvelujärjestelmä, joka mukautuisi ihmisten elämäntilanteisiin ja tukisi heitä eri vaiheissa? Miten pystyttäisiin nopeasti arvioimaan tarvittavan ohjauksen määrä ja laatu? Muun muassa näitä kysymyksiä pohtii elokuussa Jyväskylän yliopiston kunniatohtoriksi vihitty professori James P. Sampson.

Elokuun puolivälissä Floridan osavaltion yliopiston koulutuspsykologian ja oppimisjärjestelmien professori James P. Sampson, Jr. vihittiin Jyväskylän yliopiston kunniatohtoriksi. Hän on tutkimustyössään keskittynyt uravalintaprosessin analysointiin kognitiivisen tiedonkäsittelyn näkökulmasta. Sampsonia kiinnostaa myös tieto- ja viestintäteknologian käytön suunnittelu ja toteutus liittyen arviointiin, tietoresurssien käyttöön ja ohjauspalveluihin. Vaikka Sampsonia esittikin kunniatohtoriksi kasvatustieteiden tiedekunta, voidaan sanoa, että hän on ensimmäinen koko Ruusupuiston yhteinen kunniatohtori. Vuosien varrella Sampson on nimittäin tehnyt usein yhteistyötä kaikkien Ruusupuiston toimijoiden – kasvatustieteiden tiedekunnan, Koulutuksen tutkimuslaitoksen ja avoimen yliopiston – kanssa.

Kokemuksensa ansiosta Sampson pystyy vertailemaan pohjoisamerikkalaisen ja suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuuksia ja heikkouksia, haasteita ja mahdollisuuksia. Hänen mielestään suomalainen koulutusjärjestelmä on edelleen yksi maailman parhaista – mittarina voi toimia pelkästään se, miten oppilaita ja opiskelijoita kohdellaan heidän opintojensa aikana.

– Yhteistyö suomalaisten kanssa on ollut urallani kunnia, on ollut hienoa päästä tutustumaan Suomeen, suomalaisiin ja koulutusjärjestelmän eri toimijoihin, kiittelee Sampson.

Yhteistyö suomalaisten oppilaitosten ja koulutusjärjestelmän toimijoiden kanssa onkin kestänyt jo yli 18 vuotta. Vaikka into työskentelyyn suomalaisten kanssa onkin ollut puhtaasti

ammattillinen, myöntää hän alun perin innostuneensa Suomesta myös henkilökohtaisista syistä. Sampsonin vaimon, Sandyn, sukujuuret ovat nimittäin Suomessa. Suomalaisten ja amerikkalaisten sukulaisten yhteys oli katkennut, ja ennen ensimmäistä Suomen matkaa tiedossa oli vain suvun suomalainen sukunimi: Haemaelaeninen. Suomalaisten yhteistyökumppaneiden ansiosta myös yhteys suomalaiseen sukuun on löytynyt, ja nyt Sampson kokeekin olevansa suomalaiseen sukuun adoptoitu kunniajäsen.

Elinikäisen päätöksenteon taitoja tarvitaan työelämässä

Monimutkaistunut urakehitys ja työelämän muutokset ovat Sampsonin mukaan aiheuttaneet haasteita erilaisille tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluille, ei pelkästään Suomessa ja Yhdysvalloissa, vaan ympäri maailmaa. Kärjistäen voisi sanoa, että aiemmin näiden palveluiden suunnittelua ja toteutusta ohjasi ajatus, että ammattiin valmistumisen jälkeen siirrytään töihin ja työskennellään samalla alalla eläkkeelle siirtymiseen saakka. Tämä on harvoin nykypäivänä enää todellisuutta. Sampson visioikin kuvaa elinikäisestä ohjauspalvelujärjestelmästä, joka tukisi ja auttaisi ihmisiä läpi koko elämän mukautuen ihmisen senhetkisiin ohjaustarpeisiin. Elinikäisen oppimisen taitojen lisäksi tarvitaan elinikäisen päätöksenteon taitoja. Näitä taitoja tukevan ohjauspalvelujärjestelmän Sampson toivoo olevan totta Suomessa jo lähitulevaisuudessa.

Työelämän ja uravaatimusten nopeiden muutosten vuoksi on tärkeää, että opiskelijat oppisivat elinikäisiä uran johtamisen taitoja jo suhteellisen varhaisessa vaiheessa.

– On tärkeää, että ohjauspalvelut pystyvät tulevaisuudessa auttamaan opiskelijoita muodostamaan päämääriä opinnoilleen ja urakehitykselleen sekä luomaan useita vaihtoehtoisia polkuja näiden päämäärien saavuttamiseksi, kiteyttää Sampson.

Sampsonin mielestä nykyään ei voida enää lähteä siitä oletuksesta, että tietyn aseman voisi saavuttaa vain määrätyn polun kautta. Yksi kiinnostava tutkimus- ja kehitystyön kysymys onkin, miten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita pystyttäisiin luokittelemaan eri tarpeiden mukaan ja miten pystyttäisiin arvioimaan opiskelijoiden tarvitseman ohjauksen määrä ja laatu.

Tieto- ja viestintäteknologia luo haasteita ja mahdollisuuksia ohjaukselle

On olennaista, että erilaiset ohjauspalvelut pystyvät mukautumaan erilaisiin elämänvaiheisiin, tarpeisiin ja ongelmiin. Sampson nostaa esiin myös tieto- ja viestintäteknologian tuomat mahdollisuudet, vaikka korostaakin, että myös kasvokkain tapahtuva ohjaus on tarpeellista. Tieto- ja viestintäteknologian avulla esimerkiksi maantieteellisesti palveluista kaukana asuvat ihmiset pystyvät saamaan ohjausta eri alojen asiantuntijoilta. Ohjauspalvelut eivät myöskään välttämättä ole sidottuina aikaan tai paikkaan.

Samalla tieto- ja viestintäteknologian runsas käyttö ja informaation huikea määrä on haaste ohjauspalveluille ja opiskelijoille.

– Kuinka kyetä suodattamaan olennaista tietoa nykypäivän informaatiotulvasta? Miten auttaa tunnistamaan, mikä tieto on luotettavaa ja puolueetonta? Miten taas ohjauspalveluiden avulla

pystyttäisiin auttamaan ihmisiä saavuttamaan paremmin luotettavaa tietoa? muotoilee Sampson mieleensä nousevia nykypäivän ja tulevaisuuden isoja kysymyksiä.

Heta Kangasniemi

[James P. Sampson, Jr.](#) on Floridan osavaltion yliopiston professori koulutuspsykologian ja oppimisjärjestelmien laitoksella. Hän toimii tiedekuntakehityksen varadekaanina kasvatustieteiden yksikössä. Hän on ohjannut [Jyväskylän yliopistolla](#) useita väitöskirjoja ja hänellä on lukuisia yhteisjulkaisuja eri tutkijoiden kanssa. Hän toimii myös ulkoisena arvioijana kehittämässä Jyväskylän yliopiston ohjauksen koulutusta ja tutkimusta sekä asiantuntijana [Koulutuksen tutkimuslaitoksen](#) ja [avoimen yliopiston](#) yhteistyössä [opetus- ja kulttuuri-](#) sekä [työ- ja elinkeinoministeriöiden](#) kanssa. Sampson haluaakin kiittää yhteistyökumppaneitaan Jyväskylän yliopistolla hedelmällisestä yhteistyöstä.

Jutun kirjoittaja [Heta Kangasniemi](#) haastatteli Sampsonia hänen promootiovierailunsa yhteydessä. Kangasniemi työskentelee avoimella yliopistolla suunnittelijana.